

VINKKEJÄ JA KOKEMUKSIA
OSALLISUUDEN EDISTÄMISEEN
KUNNISSA

**NUORTEN
OSALLISUUDESTA
ELINVOIMAA**

Onnistumisen
tunne syntyy siitä,
kun saadaan
muutos aikaan

nuoretjaosallisuus.fi

Yhteystiedot:

toimisto@nuva.fi

opinkirjo@opinkirjo.fi

info@nuortenakatemia.fi

Tekijät:

Laura Lettenmeier

Saana Palamaa

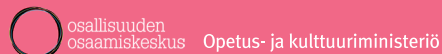
Johanna Teerijoki

Heikki Vuojakoski

Taitto:

Marika Tossavainen

2019

Nuorten mielipidettä
tulisi kysyä kaikissa
nuoria koskevissa
asioissa

Julkaisun
sitaatit ovat
nuorten
sanomia

Saatteeksi

Mitä on osallisuus?

Sanasokkelo

Nuorten osallisuus elinvoiman avaintekijänä

Mihin nuoret haluavat vaikuttaa?

Kaikki nuoret mukaan!

Nuorten osallisuuden laatukriteerit

Osallistumisen monet tasot

Osallisuuden johtaminen

Osallisuus arjen teoissa ja toimintatavoissa

Nuorten muistilista

SAATTEEKSI

Tämä julkaisu on tehty erityisesti kuntien viranhaltijoiden ja työntekijöiden käyttöön. Tavoitteena on saada lukija miettimään, miten ja millaisilla tavoilla ja menetelmillä nuorten osallisuutta kunnissa voidaan vahvistaa arjen käytännöissä. Julkaisun tarkoitus on innostaa ja antaa vinkkejä niillekin, jotka eivät tee töitä suoraan nuorten kanssa, sillä osallisuuden vahvistaminen kuuluu jokaiselle kunnassa työskentelevälle. Verkostoituminen ja yhdessä tekeminen yli toimialarajojen ovat avainasemassa osallisuuden kehittämisenä.

Sisällössä on hyödynnetty oivalluksia ja ajatuksia, jotka ovat nousseet esille kuntien viranhaltijoille ja nuorille suunnatuissa koulutus- ja työpajatilaisuuksissa. Lisäksi mukana on hyvien käytäntöjen keräämisen ja laatukriteerien kehittämistyön tuloksia.

Julkaisu on syntynyt osana Nuorten Akatemian, Kehittämiskeskus Opinkirjon ja Suomen Nuorisovaltuustojen Liiton muodostaman Osallisuuden osaamiskeskuksen toimintaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti vuosille 2018–2019 kaksitoista nuorisovaltuustojen Liiton muodostaman Osallisuuden osaamiskeskuksen toimintaa. Osallisuuden osaamiskeskuksen tarkoituksena on ollut lisätä kuntien viranhaltijoiden ymmärrystä ja osaamista nuorten osallisuudesta tähdäten toimintakulttuurin muutokseen kohti nuorten osallisuutta tukevaa kehittämistä ja päätöksentekoa.

Nuori ei ole keskeneräinen aikuinen

MITÄ ON OSALLISUUS?

Osallisuus voi olla tekoja, tunnetta, kuulluksi tulemistä, yhteisöön kuulumista tai vaikuttamista - määritelmiä on lukuisia. Tässä julkaisussa osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta tulla kuulluksi omana itsenään. Vuorovaikutus perustuu aitoon haluun kuunnella nuorta. Nuori nähdään oman arkensa ja elämänpiirinsä asiantuntijana, jonka mielipiteet ja näkemykset ovat arvokkaita, kun suunnitellaan ja päätetään kunnan palveluista ja toiminnasta.

Osallisuuden toteutumisen kannalta oleellista on nuoren kokemus yhteisöön kuulumisesta ja merkityksestä yhteisölle, tässä tapauksessa kunnalle. Osallisuus on subjektiivinen tunne siitä, että yksilö

kokee tulleen kohdatuksi. Nuori näkee olevansa yhteisön täysivaltainen ja arvokas jäsen, joka voi osallistua ja vaikuttaa oman kiinnostuksensa mukaan. Osallisuutta vahvistava toiminta voi olla hyvin monenlaista osallistumista yhteiseen tekemiseen.

Nuorten oma toimijuus on osallisuuden kannalta keskeistä. Osallisuuteen kuuluu myös mahdollisuus saada valtaa ja vastuuta. Kokemus vallan ja vastuun saamisesta sitouttaa yhteiseen toimintaan. Kun nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa ja tehdä valintoja sekä ilmaista mielipiteensä, he oppivat samalla tärkeitä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.

SANASOKKELO

Sanasokkelon sanat ovat nousseet esiin nuorten ja kuntatyöntekijöiden työpajoissa ja koulutuksissa, joissa on yhtenä tehtävänä ollut pohtia, mitä osallisuus tarkoittaa.

MITÄ OSALLISUUS ON? ETSI SANASOKKELOSTA SEURAAVAT SANAT:

aktiivisuus | arvostus | kokemus | kumppanuus | kuunteleminen | mielipide | oikeus | osallistuminen | tasavertaisuus | teko | vaikuttaminen | vuorovaikutus | yhteenkuuluvuus | yhteistyö | yhteisöllisyys

A H R O S A K T I I V I S U U S N K K T
Y T V U O R O V A I K U T U S N O H U H
H E O T Y V T U U L A M A R U V I V M V
T K P E U O M I E L I P I D E M K K P K
E O I V O S A L L I S T U M I N E N P O
I K U U N T E L E M I N E N S V U K A K
S V A I K U T T A M I N E N G U S E N E
T N S T A S A V E R T A I S U U S M U M
Y H T E I S Ö L L I S Y Y S S M N R U U
Ö I E Y H T E E N K U U L U V U U S S S

Mitä osallisuus merkitsee sinulle?

Päättäjien tulisi kuunnella nuoria, koska he rakentavat meidän tulevaisuutta

NUORTEN OSALLISUUS ELINVOIMAN AVAINTEKIJÄNÄ

Miksi nuorten osallisuuteen tulee kiinnittää huomiota? Nuoret vaikuttavat kunnan elinvoimaan ja vetovoimaisuuteen nyt, mutta samalla tämän päivän päätöksillä on vaikutusta heihin myös vuosien jälkeen. Jos nuoret pääsevät osallistumaan ja vaikuttamaan sekä tuntevat kunnan omakseen, näyttäytyy se kiinnostavana myös tulevaisuudessa. Monilla strategisilla kysymyksillä kuten rakentamisella, kulkuyhteyksillä ja palveluverkon kattavuudella on merkitystä nuorille ja heidän tulevaisuuden suunnitelmilleen. Kääntäen nuorten ratkaisuilla on merkitystä myös kuntien säilymiselle elinvoimaisina ja toimintakykyisinä.

Kunnan eri palvelualueiden toiminta vaikuttaa nuoriin myös tässä hetkessä. Miten kehitetään kuntaa niin, että nuoret haluavat olla, asua ja elää siellä? Nuoret tulisi huomioida myös niillä toimialoilla, joilla heitä ei päivittäin kohdata. Heitä on kuunneltava, jotta saadaan tehtyä hyviä, resurssitehokkaita ja läpinäkyviä päätöksiä. Ei esimerkiksi kannata rakentaa skeittipuistoa, jos nuoret eivät sitä aidosti halua. Todennäköisesti myös skeittipuisto, jossa nuoret ovat olleet mukana suunnittelemassa säilyy paremmin turvassa ilkvallalta, kun

nuoret kokevat paikan omakseen. Lasten ja nuorten oikeus osallistua turvataan myös kansainvälisessä ja kansallisessa lainsäädännössä.

Miten hallintopäällikkö, elinvoimakoordinaattori tai katuinsinööri voi kuunnella nuorten mielipiteitä omassa työssään? Entä sinä?

Meidän kunnasta kaikki muuttavat isompiin kaupunkeihin. Jotta haluaisi jäädä, pitäisi olla enemmän tekemistä nuorille, esimerkiksi liikuntamahdollisuuksia. Olisi erittäin tärkeää tehdä kuntapolitiikkaa, jossa katsotaan tulevaisuuteen. Tulevaisuuden investoinneilla, kuten terveyspalveluilla ja hyvillä harrastusmahdollisuuksilla luodaan pohja kunnalle, jonne lapsiperheiden on helppo asettua asumaan. Myös aktiivinen toiminta niin lasten, nuorten, aikuisten kuin vanhusien kanssa on tärkeää. Toiminnan kautta kokee olevansa osa ryhmää, mikä estää syrjäytymistä.

Nuorisovaltuutettu nuori Loimalta

MIHIN NUORET HALUAVAT VAIKUTTAA?

Nuoret kokevat, että kunnassa tärkeää on nuorten aito kuunteleminen, hyväksyminen ja arvostaminen sekä erilaisuuden huomioiminen. Nuoret haluavat vaikuttaa samoihin asioihin kuin muutkin kuntalaiset. Peruspalvelut ja lähiympäristö koetaan tärkeiksi.

ERITYISESTI HALUTAAN VAIKUTTAA:

- Joukkoliikennelinjoihin, -vuoroihin ja -hintoihin
- Harrastusmahdollisuuksiin ja vapaa-ajan toimintaan
- Jatko-opiskelumahdollisuuksiin
- Koulun asioihin
- Katuihin ja liikennejärjestelyihin
- Terveystieteiden palveluihin
- Palveluiden sijaintiin
- Ympäristöön ja sen puhtauteen
- Kestävään kehitykseen
- Tasa-arvoisuuteen ja esteettömyyteen

Mihin näistä nuoret pääsevät vaikuttamaan sinun kunnassasi?

MIHIN NUORTEN OSALLISTUMINEN ON JOHTANUT?

Nuorten ja päättäjien kohtaamisen kautta nuorten toiveita kuunneltiin ja kuntaamme tuli kerran viikossa toimiva nuorisokahvila koulun tiloihin, kaksi kertaa viikossa oleva mopopaja sekä vain nuorille suunnattu ilta, jolloin koko liikuntakeskuksemme ja uimahallimme kuntosalia lukuunottamatta ovat vain nuorten käytössä.

Kuntatyöntekijä, Veteli

Sain vaikuttaa siihen, mihin roskikset sijoitetaan puistoalueella, jota nuoret paljon käyttävät.

Nuorisovaltuutettu nuori

Ysiluokkalaiset pääsivät itse ideoimaan kesätyöpaikkoja. Loistavia nuorten ehdotuksia olivat esimerkiksi digipalveluohjaaja vanhuksille sekä somettajan työ. Kunta rahoitti työllistymistä ja kaikki kesätyötä hakeneet nuoret saivat paikan.

Kuntatyöntekijä, Hämeenkyrö

Olen päässyt vaikuttamaan omassa kunnassa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Olen saanut päättäjät ymmärtämään, että nuoret tarvitsevat nuorisotilan. Eli nyt päättäjillä on edessä nuorisotilojen osto ja remontointi. On mahtavaa, että vihdoin tapahtuu jotain!

Nuorisovaltuutettu nuori

KAIKKI NUORET MUKAAN!

Miten edistää myös muiden kuin vaikuttajaryhmissä mukana olevien nuorten osallistumista?

MUISTA!
KERRO NUORILLE,
MIHIN OSALLISTUMISELLA OLI VAIKUTUSTA

KUNNAN SISÄLLÄ KERTOMINEN:

- Intra
- Toimintakertomus
- Työkaverilta työkaverille

VAIKUTTAJARYHMÄN TOIMINNASTA KERTOMINEN, ESIM.

- Avoimet nuva-illat
- Kyselytunnit
- Infot koululla

OSALLISTUMISKOKEMUSTEN ESILLE NOSTAMINEN

KUKA? MITÄ? MISSÄ? MILLOIN?

- Perinteinen media, some

HELPPO JA NOPEA OSALLISTUMINEN

Muista miettiä tarkasti mitä kysyt ja miten rajaat osallistumisen kohteena olevan asian

ESIMERKIKSI:

KYSELYT:

- Instagram-storyssa
- Aamunavauksessa
- Osallistava havainnekuva

TAPAHTUMAT:

- Suunnitteluun mukaan nuoria
- Ständille äänestys
- Vaikuttamisen teemapäivät

MIKÄ ON SINUN ROHKEIN KOKEILUSI?

AITO OSALLISTUMISEN KOKEMUS ON TÄRKEÄ

KOULUT

- Esimerkiksi aloite- ja palautelaatikat, aulakeskustelut, työpaja oppitunnilla

NUORISOVALTUUTETTUJEN VERKOSTOT

Hämeenkyrössä Instagram-kyselyt tavoittavat jopa puolet ikäryhmästä. Nopeilla ja helpoilla kyselyillä on kerätty toiveita muun muassa yönuokkarin aukioloajoista sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan liittyvästä palvelujen kehittämisestä.

MENNÄÄN SINNE, MISSÄ NUORET OVAT

- Esimerkiksi nuorisotalo, kauppakeskukset
- Some

OHJAAJALTA NUORILLE

NUORISOVALTUUTETUILTA MUILLE NUORILLE

VIRANHALTIJOILTA NUORISOVALTUUTETUILE

SANOITTAMISEN TÄRKEYS

- Selkeys
- Konkreettisuus
- Kerro mitkä ovat todelliset vaikuttamismahdollisuudet

AVAINTEKIJÖINÄ:

- Konkreettisuus
- Käytännölläheisyys
- Toiminnallisuus

KILPAILUT
→ PALKINTO
MOTIVOI

Meidän kunnassa on käytössä vaikuttamisen päivä-konsepti. Nuorisotyöntekijät kiertävät kouluissa ja oppilaat saavat esittää ideoita, joista äänestetään ensin luokassa. Sitten ne etenevät koulutasolle äänestykseen. Sen jälkeen nuorisovaltuusto antaa rahaa hankkeille ja ideoille, joita voidaan rahallisesti edistää. Nuorisovaltuusto lähtee ajamaan myös sellaisia hankkeita, joihin ei suoraan rahallisesti voi vaikuttaa. Tämä on hyvä malli saada nuorten ääntä kuuluviin kunnasta laajasti.

Nuorisovaltuutettu nuori

Pohjois-Karjalan maakunnallinen nuorisovaltuusto sai 10 000 € käytettäväksi nuorten hyväksi. Osallistuvan budjetoinnin hengessä nuorilta kerättiin avoimella kyselyllä ideoita, mihin rahan voisi käyttää. Ideahaussa saatiin 258 ideaa, joista maakunnallinen nuorisovaltuusto valitsi neljä ehdotusta jatkoäänestykseen. 1094 nuorta äänesti ja valituksi tuli idea nuorten festareista. Festarit toteutetaan kesällä 2020.

Vaikuttaminen synnytti voiton tunteen.

NUORTEN OSALLISUUDEN LAATUKRITEERIT

Jokainen voi kehittää nuorten osallisuutta. Avuksi oman työn arvioimiseen ja yhteisen keskustelun käynnistämiseen on luotu nuorten osallisuuden laatukriteerit. Laatukriteerit on laadittu yhteistyössä nuorten, kuntien ja järjestöjen kanssa.

Kurkkaa myös materiaalivinkit osoitteessa: nuoretjaosallisuus.fi

NUOREN KOKEMUS OSALLISUUDESTA:

- Nuori kohdataan kuunnellen
- Osallisuus rakentuu osana nuoren kasvua

NUORET YHTEISÖN VOIMAVARANA:

- Osallisuus on vallan ja vastuun jakamista
- Nuorten osallistuminen on tasa-arvoista ja yhdenvertaista
- Osallistuminen on vapaaehtoista ja nuorten vapaata mielipiteen ilmaisua tuetaan

NUORTEN MAHDOLLISUUDET VAIKUTTAA:

- Nuorten osallistumisen ja vaikuttamisen muodot ovat monipuoliset
- Nuoret vaikuttavat asioihin ja palveluihin, jotka he kokevat merkityksellisiksi

NUORTEN OSALLISUUDEN EDELLYTYSTEN LUOMINEN KUNTATASOLLA:

- Nuorten vaikuttajaryhmät ovat osa päätöksentekojärjestelmää
- Osallisuuden vahvistaminen kuuluu kaikille toimialoille
- Nuorten osallisuuden kehittämiseksi kunta tekee yhteistyötä eri organisaatioiden kanssa
- Viranhaltijat ja työntekijät saavat koulutusta nuorten osallisuudesta
- Nuorille suunnattu viestintä vastaa heidän toiveitaan ja tarpeitaan

Laatukriteerien tueksi on tehty itsearviointi, jossa pääset vastaamaan väitteisiin nuorten osallisuuden toteutumisesta oman työsi ja kuntasi näkökulmasta.

Tutustu laatukriteereihin ja tee itsearviointi: nuoretjaosallisuus.fi

OSALLISTUMISEN MONET TASOT

Osallistumista edustuksellisen vaikuttajaryhmän kautta vai ketterää ja kertaluontoista suoraa osallistumista? Nuorten osallistumiseen kuntatasolla tarvitaan molempia. On tärkeää, että osallistumismahdollisuudet on taattu rakenteissa olevan ja tunnustetun vaikuttamiskanavan, esimerkiksi nuorisovaltuuston kautta. Tämä ei kuitenkaan yksinään riitä, sillä myös muilla kuin vaikuttajaryhmiin kuuluvilla nuorilla on oikeus osallistua.

Osallistumista on hyvä olla eri tasoilla strategisista kysymyksistä yksittäisiin asioihin vaikuttamiseen. Luonteeltaan osallistuminen voi olla jatkuvaa tai toistuvaa, projektiluontoista tai nopeaa ja helppoa kertaluonteista osallistumista. Nopeat ja helpot osallistumismahdollisuudet ovat hyvä tapa innostaa nuoria vaikuttamaan, kunhan huolehditaan siitä, että osallistumisesta ei tule vain näennäistä toimintaa.

Oletko kysynyt nuorilta, millä tavoin he haluaisivat osallistua?

KIINNITTÄMÄLLÄ HUOMIOTA ESIMERKIKSI NÄIHIN ASIOIHIN, VOIT MADALTTA OSALLISTUMISEN KYNNYSTÄ

ANONYMITEETTI	EI ILMOITTAUTUMISTA	SELKEÄT AIHEET
HELPOSTI LÖYDETTÄVÄ TIETO	EI SIDOTTU AIKAAN TAI PAIKKAAN	SÄHKÖISET OSALLISTUMISMAHDOLLISUUDET
INNOSTAVA MENETELMÄ	TURVALLINEN YMPÄRISTÖ	PELILLISTÄMINEN
KISAT JA PALKINNOT	YMMÄRRETTÄVÄT KYSYMYKSET	SAAVUTETTAVUUS
VISUAALISUUS	LÄPINÄKYVÄ PROSESSI	ASIAN TÄRKEYS OSALLISTUJALLE

Kaikki lähtee asenteesta.
Osallisuutta syntyy kun
nuoret otetaan tosissaan

OSALLISUUDEN JOHTAMINEN

Osallisuuden edistäminen on yksi johtavassa asemassa olevien keskeisistä tehtävistä. Kuntaorganisaatiossa osallisuuden kehittäminen vaatii johdolta aloitteellisuutta ja aktiivista kehittämistä. Johdon tulee myös mahdollistaa työntekijöille se, että heillä on riittävästi aikaa ja osaamista nuorten osallistamiseen. Kunnan johdolle luottamushenkilöiden kanssa toimiminen on tuttua, mutta laajemman kulttuurisen muutoksen aikaansaamiseksi tämän rinnalle tarvitaan suoria väyliä kuunnella kuntalaisia. Nuorisovaltuutetut voivat toimia linkkinä johdon ja nuorten välillä, mutta samalla on muistettava kehittää osallistumismahdollisuuksia kaikki nuoret huomioiden.

Osallisuus on toimintatapa. Osallisuuden johtamisessa on kyse vuorovaikutusta tukevien prosessien johtamisesta. Tavoitteena tulisi olla erilaisten mielipiteiden esille saaminen ja kuunteleminen. Menetelmiä on monia, mutta on hyvä miettiä, mitkä ovat sellaisia prosesseja, joihin on helppo osallistua aina kohderyhmästä riippuen. Aina ei ole tarpeellista kutsua koolle useasti kokoustavaa työryhmää, vaan joskus mielipiteen kysymiseen voi riittää esimerkiksi koulussa tehtävä nopea kysely

aamunavauksen yhteydessä. Tärkeää on viestiä osallistumisen vaikutuksista, jotta voidaan vahvistaa merkityksellisyyden tunnetta. Osallisuutta kannattaa edistää myös kokeilemalla kehittäen eli uusia menetelmiä, toimintatapoja tai ideoita rohkeasti kokeillen ja epäonnistumisista oppien.

Paras hyöty nuorten osallistumisesta saadaan silloin, kun nuoret otetaan mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä huomioidaan myös osana seurantaa ja toimeenpanoa. Osallistumisen tulisi tapahtua mielellään jo siinä vaiheessa, kun mietitään, mitä asioita otetaan valmisteluun tai mihin asioihin nuoret haluavat vaikuttaa. Usein nuorilta kysytään asioita, jotka eivät heitä kiinnosta tai joissa he luottavat aikuisten päätöksentekokykyyn. Nuorella on myös oikeus olla osallistumatta, mutta vaikeatkin asiat voidaan muokata nuoria kiinnostavaan muotoon esimerkiksi pelillistämällä.

Mitkä tekijät kertovat onnistuneesta osallisuuden johtamisesta? Indikaattoreina voidaan hyödyntää esimerkiksi koetun hyvinvoinnin lisääntymistä, osallistavien palveluiden käyttöastetta, tehtyjen

aloitteiden määrää sekä niistä tiedottamisen kattavuutta, toteutuneita projekteja tai osallistamiskertoja, nuorisovaltuutettujen määrää tai aktiivisuutta sekä erilaisten toimijoiden yhteistyötä esimerkiksi suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Osallisuuden lisääntymisen indikaattoreita on lukuisia ja niitä on hyvä soveltaa tilanteen mukaan. On kuitenkin myös tärkeä muistaa, että osallistumisen vaikutus voi olla merkittävin juuri yksittäisen henkilön kokemuksen kannalta.

MITEN TOIMIA OSALLISTAVANA JOHTAJANA?

- aito kuunteleminen ja ymmärrys
- avoimien kysymysten esittäminen
- empatiakyky
- vastavuoroisuus ja molemminpuolinen arvostus
- ajan antaminen ja kiireettömyys
- ovi auki -periaate
- muiden huomiointi ja kohderyhmän kuunteleminen ennen päätöksentekoa
- ymmärrettävän kielen käyttö
- erilaisten osallistumismahdollisuuksien luominen
- vaikutusten arvioiminen ja ymmärtäminen

Osallisuus
syntyy siitä,
mitä itse tekee
ja miten
toimii

Mene tykö,
pyydä mukaan,
puhu nuorten kieltä,
ole somessa ja ole
innostunut. Silloin
olet innostava

Älä yleistä.
Jos yksi nuori mokaa,
niin älä leimaa kaikkia

*Sivistysjohtaja käy meidän nuvas-
sa vieraillessa ja kertoo toimi-
alan ajankohtaisista, nuoria kos-
kevista asioista. Tämä tapahtuu
jokaisessa kokouksessa. On iha-
naa olla perillä käsittelyssä olevis-
ta asioista! Tämä tekee meille hel-
pommaksi vaikuttaa sivistykseen.
Nuorisovaltuutettu nuori*

OSALLISUUS ARJEN TEOISSA JA TOIMINTATAVOISSA

Osallisuuden vahvistamisessa julkishallinnossa on kyse toimintakulttuurin muutoksesta. Sekä henkilöstön että luottamushenkilöiden on sitouduttava asiaan, ja se täytyy hyväksyä osaksi toimintaa ohjaavia asiakirjoja. On tärkeää, että osallistumista tukevat rakenteet ovat toimivia, esimerkiksi nuor-

ten vaikuttajaryhmän toiminta vakiintunutta ja vaikuttavaa. Lakisääteisesti nuoria tulee kuulla, mutta arjen hetkissä heitä täytyy kuunnella. Nuoria voi monella tapaa auttaa saamaan äänensä aidosti kuuluviin. **Nappaa seuraavat vinkit mukaan omaan toimintaasi!**

NUORTEN JA AIKUISTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ

- Nuorten toive: viekää meidän ideoita aidosti eteenpäin!
- Muista, että nuorten osallisuus vaatii aikuista tukea ja molemminsuuntaista vuorovaikutusta
- Kannusta nuoria aktiivisuuteen ja omaan toimijuuteen
- Auta nuorisovaltuustoa olemaan linkki aikuisten ja muiden nuorten välillä
- Panosta nuorten ja aikuisten tutustumiseen, jotta yhteydenoton kynnyks on matala. Esimerkiksi nuorisovaltuustokummit, haaste yhteiseen jalkapallo-otteluun
- Älä unohda, että myös nuoret ovat erilaisia ja heidän näkemyksensä vaihtelevat
- Asenne ratkaisee: Innosta ja rohkaise!

VIESTINTÄ OSALLISUUDEN KESKIÖSSÄ

- Kerro nuorille ajankohtaisista asioista, sillä riittävä tieto antaa mahdollisuuden ottaa kantaa
- Kirjoita ymmärrettävästi, vältä kapulakieltä
- Tee nuorten osallistuminen näkyväksi, se lisää vaikuttavuutta
- Viesti suoraan nuorisovaltuutetuille, ohjaajan ei tarvitse olla välikätenä

KÄYTÄNNÖN TEKIJÖIDEN SUURI ROOLI

- Kokousajat: nuoret ovat päivällä koulussa
- Paikat ja tilat: Voisitko mennä nuorten luokse sinne, missä he jo valmiiksi ovat?
- Kokoukset: auta nuorta harjoittelemaan argumentointia ja esiintymistä

Kopioi tästä muistilista ja anna se nuorelle

NUORI!

MUISTA NÄMÄ KUN OSALLISTUT JA VAIKUTAT:

1. PÄÄSY OSALLISTUMAAN

- Päätät itse, mihin haluat vaikuttaa
- Oikeus osallistua jo valmisteluun
- Ei vain nuorisosi, osallistu laajemmin

2. AIKUISEN TUKI ON OIKEUS

- Pyydä apua kun sitä tarvitset
- Mielipidettäsi on kuunneltava
- Vaadi ymmärrettävää kieltä

3. JOS EDUSTAT, HUOMIOI MUUT

- Kysy kaverilta kanssa
- Ole esimerkkinä
- Tee toiminta näkyväksi

4. YHTEISTYÖLLÄ ETEENPÄIN

- Kerro millä tavoin nuoret haluavat osallistua
- Lähesty rohkeasti päättäjiä ja viranhaltijoita
- Ole aktiivinen ja aloitteellinen

Vaikuttaminen vaatii tahtoa ja halua muuttaa asioita, pienen pakon, aktiivisia tekijöitä, sitoutumista, näkyvyyttä ja päättäjien apua. Tärkeimpiä ovat kuitenkin motivaatio ja valmius tehdä yhteistyötä.

